

İLKÖĞRETİM 4 VE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIKLARININ VE İLGİLERİNİN BELİRLENMESİ*

*Erol DURAN***
*Betül SEZGİN****

ÖZET

Öğrencilerin okuma kültürü kazanmalarında, onların ne tür alışkanlıklara sahip olduklarının ve ne tür kitapları okumaya ilgi duyduklarının belirlenmesi önemlidir. Bu çalışma, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını ve okuma ilgilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple Uşak ilindeki 300 öğrenciye, “İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları ve Okuma İlgileri” adlı ölçme aracı uygulanmıştır. Ölme aracında, öğrencilerin okuma alışkanlıklarının belirlenmesine yönelik altı; okuma ilgilerinin belirlenmesine yönelik olarak da üç adet soru sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun okuma alışkanlığına sahip değildirler. Öğrenciler, orta ve alt düzey okuyucudurlar. Bu öğrencilerin tamamına yakını, gün içerisinde okumaktan ziyade, TV seyretmeyi veya internette oyun oynamayı tercih etmektedirler. Ayrıca bu öğrencilerin önemli bir bölümü bir kitaplığa sahip bile değildir. Öğrencilerin, masal ve hikâye türünde, konuları hayvan ve kahramanlık konulu olan kitapları okumaktan hoşlanmaktadır. Ancak öğrenciler, 100 Temel Eser listesindeki kitapları okumaktan hoşlanmamaktadır. Öğrencilerin okuma alışkanlığına sahip olmama sebeplerini: Toplumda kitabın yaşamsal bir gereksinim olarak kabul edilmemesi, ailelerinin, öğretmenlerinin ve çevrelerindeki büyüklerinin model olmamaları, okuma kaynaklarındaki nitelik eksikliği ve öğrencinin ilgisini çekmemesi, eğitim sistemimizde okuma alışkanlığı kazandıracak proje ve programların yetersiz oluşu, kitle iletişim araçlarının okuma eyleminden daha cazip olması ve okuma eyleminin en kolay, en ucuz ve en uygun ortamı kabul edilen kütüphanelerin çeşitli nedenlerle bu işlevini yerine getiremeyişi olarak sıralayabiliriz.

Anahtar Kelimeler: Okuma, çocuk edebiyatı, okuma ilgisi, okuma alışkanlığı, 100 Temel Eser

DETERMINATION OF HABITS AND INTERETS IN READING OF ELEMENTARY 4-5. GRADERS

ABSTRACT

It is important to determine in acquire reading culture that what students habits, what kind of books that they have read and what kind

* Bu çalışma, 8-10 Eylül 2011 tarihleri arasında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde düzenlenen 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, erolduran@gmail.com

*** Sınıf Öğretmeni, Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü, btl_szgn@hotmail.com

of interest is important for them. This study aims to determine of elementary 4 and 5 students' reading habits and reading interests. For this reason, to 300 students in the province of Uşak, "Elementary School Students' Reading Habits and Reading Interests" was applied. In the survey, students' reading habits for the determination of six, reading interest in order to determine the three questions are asked. The survey data was interpreted using descriptive analysis technique. The majority of the students who participated in survey do not have the habit of reading. They are middle and lower level readers. Almost all of these students prefer watching TV or playing games on the internet rather than reading, during the day. In addition, important part of the students didn't have library. Students, topics want reading type of fairy tales and stories and the books on animals and heroism. However, students don't want reading the list of 100 Basic Works. The reasons of students' not having the habit of reading are a vital need in the community of the book should not be regarded as their parents, teachers and elders around them are not models, a lack of quality resources and the student's interest in reading withdraws, projects and programs will save the habit of reading the inadequacy of our education system, mass media, the act of reading to be more attractive than the act of reading and the easiest, cheapest and most convenient environment to fulfill this function for various reasons accepted as the listed libraries.

Key Words: Reading, children's literature, reading interest, reading habit, 100 fundamental books.

Giriş

Toplum ve dünyadaki gelişmelerle ilgili bilgi edinmek, bu yolla fikir üretmek ve yaşama ait olumlu katkılarda bulunabilmek için gerekli olan okuma eylemi, insanın var olduğundan beri bilgiyi elde etmenin en önemli yollarından biri olmuştur. Sürekli değişen dünyada değişmeyen iki temel şey vardır: Birincisi bilginin yazılı ve görsel olarak sunulma zorunluluğu, ikincisi bilginin okunması, anlaşılması ve değerlendirilmesi durumudur (Temizkan, 2007).

Okuma, toplumsal yaşamın gerekliliklerinden biri durumundadır. Bireyin entelektüel gelişiminin temelini oluşturan, anlama gücünü geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren ve bir anlamda toplumsal bir güç niteliği taşıyan okuma, öğrenmenin de temel aracıdır (Gönen, Öncü ve Işıtan, 2004). Kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleriyle bir yazıyı bir bütün olarak görme, algılama, kavrama ve anlam kurma süreci (Akyol, 2006; Savaş, 2006; Sever, 1997; TDK, 2011; Ünal, 2006; Yavuzer, 2000) olan okuma, öğrencinin zihinsel gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde duygu, düşünce ve bilgiler zihinsel kavramlara çevrilmekte, anlam kazandırılmakta ve zihinde yapılandırılmaktadır (Güneş, 2010; MEB, 2009). Okuma becerisi bir birey olarak insanoğluna kendi farkındalığını duyumsatan ve kendini gerçekleştirme adına yapabileceklerini hissettiren (Ayyıldız, Bozkurt ve Canlı, 2006), kişiliğini sistematik olarak geliştiren en etkili araçlardan biridir (Bamberger, 1990).

Okumak, buluştur, eğlencedir, kendini keşiftir (Eyre, 2005; Panigrahi & Panda, 1996). Okuma aynı zamanda yaşamı zenginleştiren, insanın bilgi ve kültür kazanmasında anahtar rol oynayan, sürekli geliştirilmesi gereken bir beceridir (Coşkun, 2003). Okuma, bir alışkanlık olarak edinilen okuma uğraşını da kapsamaktadır. Alışkanlık, bir şeye alışmış olma durumu, iç ve dış etkilerle davranışların tekrarlanmasıdır (TDK, 2011). Bir durumun alışkanlık hâline gelmesi için

Turkish Studies

davranışın sıklıkla tekrar edilmesi ve bireye zevk vermesi gerekmektedir (Gürcan, 1996). Okuma alışkanlığı ise, bireyin okumayı bir gereksinim olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesi (Makotsi, 2005) ve okumanın otomatikleşmiş bir davranışa dönüştürülmesidir (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007). İlgi, “Dikkati öncelikle belirli bir şey üzerinde toplama eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (TDK 2011). Okuma ilgisi ise, okuma materyallerinin konusu ve türünün seçimine ilişkindir.

Okuma alışkanlığı, temelde örgün eğitim sistemi içinde kazanılan bir beceridir. Öğrenciler okul çağında iken bu beceriyi edinmemişlerse yetişkinlik döneminde kazanmaları oldukça güçtür. Bu nedenle eğitim sistemi, öğrencilerine doğru okuma ve okuduğunu anlama gibi becerileri kazandırabileceği gibi, öğrencilerini ders kitabı dışı bilgi kaynaklarına da yöneltebilir. Öğrencilerine araştırmacı bir özellik, bir başka anlatımla kendi kendine öğrenmeyi öğreten bir sistem yetişkinlik dönemindeki okuma alışkanlığının temellerini atmış demektir (Bircan ve Tekin, 1989). Yalçın (2006), çocuklarda okuma eğitiminin 15 yaşının sonuna kadar planlı ve sürekli bir biçimde yapılması sonucunda okuma alışkanlığının oluştuğunu ifade etmektedir. Dökmen’e (1994) göre ise okuma alışkanlığını tanımlamada kullanılacak bazı ölçütler şunlardır: Okuyucunun ne tür yayınlar okuduğu, ne sıklıkla okuduğu, hangi türleri ne oranda okuduğu, bir seferde aralıksız ne kadar okuyabildiği, yılın, haftanın ya da günün hangi zamanlarında okumayı tercih ettiği, ne zaman, neleri okumaktan hoşlandığı, okuduğu eserleri hangi yollarla elde ettiği.

Öğrencilerin okuma alışkanlığı edinmelerinde birçok etken vardır: Aile, eğitim hayatı, bireysel faktörler, toplum ve okuma kaynaklarının niteliği. Bu etkenlerden biri olan okuma kitaplarının niteliği, bu çalışmanın bir boyutunu oluşturmaktadır.

Çocuk Kitaplarının Niteliği

Öğrencilerin okuma alışkanlıklarının ve okuma ilgilerinin şekillenmesinde çocuk kitaplarının niteliği büyük önem taşımaktadır. Kitabın fiziksel görünüşünden, kullanılan dile, içeriğine, anlaşılabilirliğine kadar her şey okuyucuyu etkilemektedir (Dökmen, 1994). Çocuklar özellikle fiziksel görünüşü iyi ve uygun görsellerle zenginleştirilmiş kitapları tercih etmektedirler. Özensiz hazırlanan, kalitesiz kâğıtlar kullanılan, mat ve soluk renkli kitaplar çocukların ilgisini çekmemektedir. Bu nedenle okuyacakları kitapların seçiminde çocuklara uygunluğuna özen gösterilmelidir. Çocukların okuma ilgisinin oluşumunda etkili olan diğer bir etmen ise kitabın sahip olduğu içeriktir. İçeriğin çocuğun seviyesine, ilgisine ve ihtiyacına uygunluğu, okunabilirliğine etki etmektedir (Dilidüzgün, 2006).

Günümüzde çocuk kitaplarının çok kolay yazılacağı inancının hâkim olması ile birlikte pek çok çocuk kitabı yazarı ortaya çıkmıştır. Oysa çocuk edebiyatı ürünlerini kaleme alan kişilerin belli özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çocuk kitabı yazmak için hem iyi bir yazar olmak hem de çocuğun dünyasını çok iyi bilmek gerekir. Çocuğa uygun eserler vermek isteyen her sanatçı, öncelikle çocuk gerçekliğine inmeli, böyle bir gerçeklik adına yazmanın büyük sorumluluğu olduğunu fark etmelidir. Çocuk, okuma esnasında yazarın kendisine yukarıdan baktığını düşünmemeli, böylece yazar ile çocuk arasında bir iletişim kurulmalıdır (Sever, 2003).

Çocuklar okurken aynı zamanda eğlenmek isterler. Özellikle mizahi gücü yüksek kitaplar çocukların ilgisini daha çok çekmektedir. Çocukların okumaya ilgilerini artırmak için mizahi yayınlardan faydalanılmalıdır. Çocukların zevk alarak okudukları kitaplar zaman içerisinde onların ihtiyaçlarına cevap verir. Böylece okuma ilgileri de şekillenmeye başlar. Arbuthnot (1964; Akt. Kocabaş, 1999), çocuk kitaplarının çocukların, başarıya, fiziksel rahatlama, bilgi edinme, sevme ve sevilme, bir yere veya bir şeye ait olma, değişme ve güzellik ihtiyacını karşıladığını belirtmiştir. Bu

sebeple öğrencilerin okuyacakları kitapların seçiminde sıralanan bu ihtiyaçların bazılarını giderilmelidir.

Okullarımızdaki sınıf kitaplıkları da çocukların okuma ilgilerinin oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Sınıf seviyelerine uygun olmayan, sayıca yetersiz, eski ve niteliksiz kitaplar sınıf kitaplıklarında yer almamalı ve öğretmen, öğrenci ve veli işbirliği ile gerekli niteliklere sahip hâle getirilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı, ilköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını geliştirmek amacıyla onları nitelikli kitaplarla buluşturmayı hedefleyen projeler yapmaktadır. Bu projelerden birisi 100 Temel Eser Projesidir. Bu proje hâli hazırda ilköğretim okullarında uygulanmakta olan bir projedir.

100 Temel Eser Projesi

Millî Eğitim Bakanlığının çocuklarının okuma kültürünü geliştirmek ve boş zamanlarını değerlendirmek amacı ile uygulamaya koyduğu “100 Temel Eser Projesi” 15 Temmuz 2005’te kamuoyuna, tüm valiliklere gönderilen bir genelge ile liste hâlinde açıklanmıştır. 100 Temel Eser Listesi “Türk Edebiyatı”, “Hazırlatılacak Eserler” ve “Dünya Edebiyatı” başlıklarında hazırlanmıştır. Tartışmalara yer vermemek amacı ile ilköğretim için hazırlanan listede yaşayan yazarlara yer verilmemiştir. Yaklaşık bir yıl süren çalışmalar sonrasında, listenin hazırlanma sürecinde çocuk edebiyatı yazar ve uzmanları ile birlikte 4000 kadar öğretmenin görüşü alınmış ve listeye Millî Eğitim Bakanlığı tarafından son biçimi verilmiştir (MEB, 2005).

Millî Eğitim Bakanlığı, 2005 yılında yayınladığı 2005/70 no’lu genelgeyle ilköğretim okullarında okutulacak “100 Temel Eser Listesi”nin amacının, “öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak, onları düşünen, düşündüğünü açık ve doğru bir şekilde ifade edebilen, güzellik ve estetik anlayışı gelişmiş, kültürlü, millî ve manevî değere sahip, yüksek karakterli bireyler yetiştirmek” olduğunu kamuoyuna duyurmuştur (MEB, 2005). Yayımlanan genelgede ayrıca, 100 Temel Eser Listesi’nde bulunan kitapların öğrencilere kaynak eserler olarak tavsiye edilmesi; tavsiyelerin öğrencilerin sınıf seviyelerine göre zümre öğretmenler kurulunca yapılması; eserlerin Türkçe Dersi Öğretim Programlarıyla ilişkilendirilerek okutulması; çoğunu okuyan öğrencilerin mükâfatlandırılması ve son olarak bu eserlerin tanıtımı için konularını içeren münazara, dinleti programlarının düzenlenmesi, dramaların hazırlanması hususunda özen gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının, öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile ilgili uygulamaları günden güne artmaktadır. Bu uygulamalar önemlidir ve arttırılarak devam etmelidir. Ancak, bu uygulamaların hedefe ulaşabilmesi için yapılması gereken ilk adım, öğrencilerin yaş ve seviyelerine göre okuma alışkanlıklarını ve okuma ilgilerini belirlemek olmalıdır. Çünkü okuma alışkanlıklarına ve okuma ilgilerine vakıf olunmayan öğrencilere, okuma kültürünü kazandırabilmek mümkün olmayabilir. Bu sebeple bu araştırma, ilköğretim 4. ve 5. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını ve ilgilerini belirlemeye çalışması ve bu yönüyle alana katkı sağlayabilecek olması açısından önem arz etmektedir.

Amaç

Bu çalışma, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını ve ilgilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular araştırılmaya çalışılmıştır:

- İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları nasıldır?
- İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma ilgileri nasıldır?

Turkish Studies

Yöntem

Çalışmanın yukarıda belirtilen amacı ve araştırma soruları çerçevesinde, sosyal bir olguyu derinlemesine anlamlandırmak ve irdelemek ihtiyacından hareketle nitel araştırma yöntemi ve bu yöntemin bir tekniği olan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmada, konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2010). Yıldırım ve Şimşek'e (1999) göre nitel araştırma, bir olguyu ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak vermektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Uşak ili merkez ilköğretim okullarına devam eden 4. ve 5. sınıf öğrencileri (10.085) oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 315'ine ölçme aracı uygulanmıştır. Toplanan ölçme araçlarından 15'i eksik ve yanlış veri sebebiyle dikkate alınmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 46'sı (n=138) erkek ve % 54'ü (n=162) ise kızdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 55.7'si (n=167) 4. sınıf, % 44.3'ü (n=133) ise 5. sınıfa devam etmektedir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Çalışmanın amaçları ışığında nitel veri toplama aracı olarak "İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları ve Okuma İlgileri" adlı bir ölçme aracı kullanılmıştır. Bu bağlamda, kavramsal çerçeveyi oluşturmak ve ölçme aracı sorularını nitelikli hazırlamak amacıyla kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış, iki genel tema belirlenmiştir: Okuma alışkanlığı, okuma ilgisi. Araştırmacı tarafından hazırlanan dokuz soruluk ölçme aracı, alan uzmanı ve öğretmenlerle görüşülerek pilot uygulamaya hazır hâle getirilmiştir. Öğrencilerin okuma alışkanlıklarının belirlenmesine yönelik altı; okuma ilgilerinin belirlenmesi amacıyla üç adet soru sorulmuştur. Ölçme aracının 30 kişilik bir gruba pilot uygulamasından sonra bazı soruların içerik ve biçimlerinde değişiklikler yapılmış ve veri toplama sürecine geçilmiştir.

Araştırma hem birinci hem de ikinci alt problemine ait verilerin analizi için betimsel analiz (yüzde ve frekans) tekniği kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sonuçlarına ait bulgular alt problem sırası dikkate alınarak sıralanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

"İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları nasıldır?" sorusunun cevabını almak amacıyla beş farklı soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar Tablo 1-8'de verilmiştir.

Öğrencilerin "Gün içerisinde en çok ne yaparsınız? Alışkanlıklarınız nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Gün İçerisinde Yaptıkları Faaliyetleri Gösteren Dağılım

Faaliyet	f	%
TV seyredirim	295	98.3
İnternette oyun oynarım.	187	62.3
Kitap okurum.	44	14.7
Arkadaşlarımla oyun oynarım.	19	6.3

Turkish Studies

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakınının ($n=295$, % 98.3) TV seyretme alışkanlığı olduğu görülmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin önemli bir bölümünün ($n=187$, % 62.3) internette oyun oynamayı sevdiğini ve öğrencilerin çok az kısmının ($n=44$, % 14.7) kitap okuma alışkanlığına sahip olduğu ve arkadaşları ile oyun oynadıkları ($n=19$, % 6.3) görülmektedir (Tablo 1). Bu araştırma sonuçlarına benzer olarak Keleş (2006) ve Aksaçlıoğlu ve Yılmaz'ın (2007) yaptığı araştırmalar sonucunda da, öğrencilerin boş zamanlarında kitap okumayı, bilgisayar kullanma ve televizyon izleme etkinliğinden daha sonra tercih ettiği, yine bilgisayar kullanma süresi ve televizyon izleme süresi ile kitap okuma sıklığı arasında ters orantılı bir ilişkinin olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin “*Kendi isteğinizle bir ayda kaç kitap okuyorsunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Kendi İstekleriyle Bir Ayda Okudukları Kitap Sayılarını Gösteren Dağılım

Kendi İsteğinizle Bir Ayda Okuduğunuz Kitap Sayısı	f	%
Hiç	123	41.0
Bir	148	49.3
İki ve fazlası	29	9.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir bölümünün ($n=123$, % 41.0), kendi isteğiyle ayda hiç kitap okumadıkları görülmektedir. Ayda bir kitap okuyanların oranı ise % 49.3’tür ($n=148$). Öğrencilerin çok az kısmı ise ($n=29$, % 9.7) ayda iki ve daha fazla kitap okumaktadır (Tablo 2).

UNESCO okuma alışkanlığı ölçütlerini şu şekilde ifade etmektedir (Staiger, 1979):

Üst Düzey Okuyucu: Ayda 2 veya daha fazla kitap okuyan okuyucu,

Orta Düzey Okuyucu: Ayda 1 kitap okuyan okuyucu,

Zayıf Düzey Okuyucu: 2 ayda 1 veya daha az kitap okuyan okuyucudur.

UNESCO ve Tablo 2’deki veriler dikkate alındığında, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun orta ve alt düzey okuyucu oldukları görülmektedir.

Maviş (2000), kitap okuma alışkanlığı gelişmemesinin nedenlerini şu şekilde sıralamıştır:

Okuma Materyallerinden Kaynaklanan Sorunlar: Yayınların ticari kaygılarla hazırlanması, nitelikli yayınların olmayışı, yayın tanıtımlarının yeterince olmayışı, yeterli ve cazip kütüphane olmayışı, kütüphanelere ulaşım zorluğu, yeterli kitap dağıtım kanallarının olmayışı ve okuma malzemelerindeki dil zorluğu.

Okuyucudan Kaynaklanan Sorunlar: Kişiler okumaktan hoşlanmamaktadırlar, okumanın yeterince fayda sağlamayacağına inanılmaktadır ve okuma önceliğini ve ne okuması gerektiğini bilmemektedir.

Öğrencilerin “*Kitap okumakla ilgili aşağıdaki cümlelerden hangisi sana daha uygun?*” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Kitap Okumakla İlgili Düşüncelerini Gösteren Dağılım

Öğrencilerin Kitap Okumakla İlgili Düşünceleri	f	%
Kitap okumak çok gereklidir.	129	43.0
Kitap okumak çok yararlıdır.	108	36.0
Kitap okurken genellikle sıkılıyorum.	63	21.0
Toplam	300	100

“Kitap okumakla ilgili aşağıdaki cümlelerden hangisi sana daha uygun?” sorusuna, araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakını “Kitap okumak çok gereklidir.” ($n=129$, % 43.0) ve “Kitap okumak çok yararlıdır.” ($n=108$, % 36,0) cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı ise “Kitap okurken genellikle sıkılıyorum ($n=63$, % 21.0), dedikleri görülmektedir (Tablo 3).

Öğrencilerin “Ders kitabı dışındaki kitapları niçin okuyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Ders Kitabı Dışındaki Kitapları Okuma Nedenlerini Gösteren Dağılım

Ders Kitabı Dışındaki Kitapları Okuma Nedenleri	F	%
Yeni bilgiler öğrenmek için	97	32.3
Kitap okumayı sevdiğim için	83	27.7
Öğretmenim istediği için	79	26.3
Annem babam istediği için	41	13.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan öğrenciler, “Ders kitabı dışındaki kitapları niçin okuyorsunuz?” sorusuna genellikle “Yeni bilgiler öğrenmek için” ($n=97$, % 32.3), “Hoşlandığı için” ($n=83$, % 27.7). “Öğretmeni istediği için ($n=79$, % 26.3) cevabını vermişlerdir. “Anne ve babası istediği için okuyanların oranı ($n=41$, % 13.7) ise düşüktür. Veriler incelendiğinde kitap okuma alışkanlığında merak duygusu, hoşlanma ve öğretmenin etkisinin yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Öğrencilerin “Tatilde yanınıza kitap almayı tercih eder misiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Tatilde Yanlarına Kitap Alma Tercihlerini Gösteren Dağılım

Tatilde yanınıza kitap almayı tercih eder misiniz?	f	%
Evet	210	70.0
Bazen	78	26.0
Hayır	12	4.0
Toplam	300	100

Tablo 5’deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ($n=210$, % 70.0) tatilde yanlarına kitap almayı tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmı bazı tatillerde yanlarına kitap alırken çok az kısmı ise tatilde yanlarına kitap almamaktadır ($n=12$, % 4.0).

Öğrencilerin “Kitaplığımızda kaç adet kitabınız var? Bu kitapların kaç tanesini okudunuz” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 6-8’de verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kitaplıklarının Var Olup Olmadığını Gösteren Dağılım

Kitaplığın Var mı?	f	%
Evet	161	53.7
Hayır	139	42.7
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ($n=161$, % 53.7) bir kitaplığa sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmı ise ($n= 139$, % 42.7) bir kitaplığa sahip değildir (Tablo 6). Bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak Gönen, Öncü ve Işıtan (2004) ve Keleş’in (2006) yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun evlerinde bir kitaplığa sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kitaplıklarında Kaç Adet Kitap Olduğunu Gösteren Dağılım

Kitaplığında kaç adet kitabın var?	f	%
1-10	57	27.4
11-20	71	34.1
20 ve üzeri	80	38.5
Toplam	208	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 57’sinin (% 27,4) “1-10 adet”, 71’i (% 34,1) “11-20 adet”, 80’i (% 38,5) ise “20 adet ve üzerinde” kitabı olduğu görülmektedir (Tablo 7).

Tablo 8. Öğrencilerin Kitaplıklarındaki Kitapların Ne Kadarını Okuduklarını Gösteren Dağılım

Kitaplığındaki kitapların ne kadarını okudun?	f	%
Bir Kısmını	83	39.9
Büyük Çoğunluğunu	76	36.5
Tamamını	48	23.1
Toplam	208	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin, kitaplıklarındaki kitapları okumaya istekli oldukları görülmektedir. Öğrencilerin 48’i (% 23.1) “kitaplıklardaki kitapların “tamamını”, 83’ü (% 39.9) “büyük çoğunluğunu”, 76’sı (% 36.5) “bir kısmını” okumuşlardır (Tablo 8).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma ilgileri nasıldır?” sorusunun cevabını almak amacıyla üç farklı soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar Tablo 9-11’de verilmiştir.

Öğrencilerin “En çok hangi türü okumaktan zevk alırsınız?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 9’da verilmiştir.

Turkish Studies

Tablo 9. Öğrencilerin Okudukları Kitap Türlerini Gösteren Dağılım

Kitap türleri	f	%
Masal	106	35.3
Hikâye	92	30.7
Şiir	38	12.7
Çizgi roman	37	12.3
Dergi	16	5.3
Gazete	2	0.7
Diğer	9	3.0
Toplam	300	100

Araştırmaya katılan öğrenciler, en çok masal ($n=106$, % 35.3) ve hikâye ($n=92$, % 30.7) okumaktan hoşlanmaktadır. Bunları sırasıyla şiir, çizgi roman, dergi, gazete ve diğer yayınlar izlemektedir (Tablo 9).

Öğrencilerin “Okuduğunuz kitapların konularının ne olmasını isterdiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Okudukları Kitapların Konularını Gösteren Dağılım

Öğrencilerin Okudukları Kitap Konuları	f	%
Kahramanları Hayvanlar Olan Konular	172	57.3
Kahramanlık Konulu	144	48.0
Arkadaş İlişkileri Konulu	139	46.3
Korku Konulu	90	30.0
Diğer	15	5.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının ($n=172$, % 57.3) kahramanları hayvanlar olan kitapları okumaktan hoşlandıkları görülmektedir. Öğrenciler ayrıca “kahramanlık konulu” ($n=144$, % 48.0), “arkadaş ilişkileri konulu” ($n=139$, % 46.3) ve “Korku konulu” ($n=90$, % 30.0), kitapları okumak istemektedirler (Tablo 10).

Öğrencilerin “100 Temel Eser’den hangilerini beğeniyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinin 100 Temel Eser Listesindeki Beğendikleri Kitapları Gösteren Dağılım

100 Temel Eserden Beğenilen Kitaplar	f	%
Keloğlan Masalları	67	22.3
Nasrettin Hoca Fıkraları	53	17.7
Alice Harikalar Diyarında	51	17.0
Karagöz ile Hacivat	49	16.3
Polyanna	42	14.0
Peter Pan	38	12.7
Pinokyo	33	11.0
Robin Hood	32	10.7
Heidi	20	6.7
Diğer	5-19	1.6-6.3

Turkish Studies

Araştırmaya katılan öğrencilerin çok azı Keloğlan ($n=67$, % 22.3), Nasreddin Hoca Fıkraları ($n=53$, % 17.7), Alice harikalar diyarında ($n=51$, % 17.0) ve Karagöz ile Hacivat ($n=49$, % 16.3) kitaplarını beğendiklerini belirtmişlerdir. Bu kitapları beğenenlerin oranları % 16.3-% 22.3 aralığında kalmaktadır. 100 Temel Eser listesindeki diğer kitapları beğenenlerin oranı ise oldukça düşüktür (% 1.6 - % 14.0) (Tablo 11). Arıcan ve Yılmaz'ın (2010) yaptığı araştırmada öğretmenler, 100 Temel Eserin öğrenciler için "çok uygun" olduğunu düşünmemekte, 100 Temel Eserin okutulmasının zorunlu tutulmasını genelde yanlış bulmakta ve bunun öğrencilerde bu eserlere karşı soğukluk yarattığını belirtmektedirler. Araştırmada öğretmenler, öğrencilerin 100 Temel Eseri zevkle ve isteyerek okumadığını ve okul kütüphaneleri ve sınıf kitaplıklarının 100 Temel Eser Uygulaması için uygun olmadığını belirtmişlerdir.

100 Temel Eser Projesi, olumlu yönde destek gördüğü gibi olumsuz eleştirilere de maruz kalmaktadır. Özbay (2009), "100 Temel Eser" serisinin öğrencilerde okuma sevgi ve alışkanlığı kazandırmanın yanı sıra değerlerin aktarımında, edebî zevk ve estetiğin oluşmasında, kelime dağarcığının zenginleşmesinde, vb. olumlu gelişmelere sebep olacağını ancak yapılan bu girişimde gerek yazar ve eser seçiminde gerekse basım ve dağıtımında pek çok eksikliklerin, aksaklıkların olduğunu ve giderilmesi gerektiğini belirtmektedir. Dilidüzgün (2006), 100 Temel Eser Projesinin tartışmalara neden olan özelliklerini: Seçilen kitapların niteliği, liste oluşturma anlayışı, seçilen kitapların ticari bir anlayışla metalaşması, bu kitapların eğitim sürecinde yanlış kullanımı şeklinde sıralamıştır. Listedeki eserlerin birçoğunun ilköğretim öğrencilerinin okuma kültürüne katkı sağlayacak; kurgu, dil, baskı ve içerik açısından yeterliğe sahip kitaplar olmadığı ifade edilmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun okuma alışkanlığına sahip olmayışları ve orta ve alt düzey okuyucu oluşları dikkat çekicidir. Bu öğrencilerin tamamına yakını, gün içerisinde okumaktan ziyade, TV seyretme veya internette oyun oynamayı tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin önemli bir bölümü bir kitaplığa sahip bile değildir. Öğrencilerin, masal ve hikâye türünde ve konuları hayvan ve kahramanlık konulu olan kitapları okumaktan hoşlandıkları görülmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin yaş özellikleri gereği doğal olarak kabul edilebilir. Bu sebeple bu öğrencilerin, 100 Temel Eser listesindeki kitapları okumaktan hoşlanmamaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okuma alışkanlığına sahip olmama sebeplerini: Toplumda kitabın yaşamsal bir gereksinim olarak kabul edilmeyişi, öğrencilerin ailelerinin, öğretmenlerinin ve çevrelerindeki büyüklerinin kitap okuma konusunda doğru model olmayışları, okuma kaynaklarındaki nitelik eksikliği ve öğrencinin ilgisini çekmeyişi, eğitim sistemimizde okuma alışkanlığı kazandıracak proje ve programların yetersiz oluşu, kitle iletişim araçlarının okuma eyleminden daha cazip olması ve okuma eyleminin en kolay, en ucuz ve en uygun ortamı kabul edilen kütüphanelerin çeşitli nedenlerle bu işlevini yerine getiremeyişi olarak sıralayabiliriz. Toplamların özellikleri, bireylerin okuma alışkanlıkları ve ilgilerinin şekillenmesinde etkilidir. Bu sebeple, çocukların içinde buldukları toplumların özellikleri yadsınamaz. Toplumda kitap, bir ihtiyaç hâline gelmediği, yaşamsal bir gerekliliği olduğu algısı hâkim olmadığı ve değer yargılarında birinci sırada yer almadığı sürece bu sorun ortadan kalkmayacaktır.

Okuma alışkanlığının kazanılmasında ailenin rolü son derece önemlidir. Anne ve baba çocuğun okuma alışkanlığını kazanması ve bunu bir zevk hatta yaşam biçimi hâline getirmesinde öncü ve rehber olmalıdır. Anne ve babaların çocuklarının okuma alışkanlıkları kazanması ile ilgili sorumlulukları vardır: Model olma, öğrencinin içsel denetiminin sağlanması, evde bir kitaplık oluşturma, çocuklarını nitelikli kitaplarla buluşturma, bu sorumluluklardan bazılarıdır. Aileler çocuklarıyla birlikte okuma etkinlikleri yapmalıdırlar. Örneğin, evde birlikte kitap okuma saatleri, çocukları kitap fuarlarına, imza günlerine götürüp yazarları görmeleri ve konuşmalarını sağlamak

Turkish Studies

okuma kültürünün gelişmesine katkı sağlayabilir. Çocuk, yazarını bildiği veya tanıdığı bir kitabı daha heyecanla okuyabilir. Aileler, çocuğa her fırsatta kitap hediye etmelidir. Çünkü hediye almak sevindirici bir olaydır. Bu olay ile kitap fikri üst üste geldiğinde çocukta kitabın sevindirici ve değerli bir şey olduğu izlenimi uyanacaktır. Araştırmanı önemli sonuçlarından birisi, öğrencilerin önemli bir oranının kitaplığa sahip olmayışdır. Ailelerde geleneksel olarak kitaplık oluşturma geleneği olmaması bunun en önemli nedenlerden biri olarak sayılabilir.

Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında aileden sonra öğretmenlerin de çok önemli rolleri vardır. Öğretmenler öğrencilerine, temel okuryazarlığın okuma alışkanlığına dönüşmemesi hâlinde bir anlam ifade etmediğini, kitap okumanın öğrenim sürecinin bir parçası olduğunu ve yaşam boyu sürmesi gerektiğini sürekli anlatmalıdırlar. İlköğretim sınıf öğretmenleri, öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve okuma ilgileri üzerinde etkilidirler. Bamberger'e göre (1990) özellikle öğretmen kişiliği, çocukların okuma alışkanlığını ve okuma ilgilerini geliştirmede son derece önemlidir. Öğretmenin öğrenciye her konuda olduğu gibi öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında ve okuma ilgilerinin gelişiminde iyi bir model ve rehber olması gerekmektedir. Okumaya alışkanlığının gelişmesi öğrencilerin başarılı okuyucular olmasına bağlıdır (Karabay ve Kuşdemir Kayıran, 2010). İlköğretim 1-3. Sınıf öğretmenlerine çok iş düşmektedir. Çünkü bu sınıflar okuma eğitiminin temelini atıldığı sınıflardır.

Öğretmenlerin öğrencileri kitap okumaya teşvik etmesi ve seviyesine uygun kitaplara yönlendirebilmesi için önce kendisinin kitapları okuması, yayınları takip etmesi gerekmektedir (İpşiroğlu, 1997). Bu da düzenli bir okuma alışkanlığına sahip olmakla ve okumaya yönelik olumlu tutumlarla mümkündür. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin okuma alışkanlığını kazandırmaları her şeyden önce kendilerinin bu tür bir alışkanlık sahibi olmalarına bağlıdır. Ancak, ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin ve eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının var olup olmadığı da bir tartışma konusudur. Yılmaz Aydın'ın (2006) yaptığı araştırmada, sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının gelişmediği ve okuma düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gömleksiz ve Telo (2003) tarafından Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin üniversite kütüphanesini düzenli kullanmadıkları ortaya konmuştur. Öğrenciler kitap okumama alışkanlığının nedeni olarak yönlendirme eksikliği ve okuma bilincinin olmamasını gerekçe olarak göstermektedirler. Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003)'in Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının okuma ilgisi açısından "orta" düzeyde olduklarını ve öğrencilere model olacak öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün okuma alışkanlığına yeterince sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Odabaş, Odabaş ve Polat (2008) "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği" adlı çalışmada öğrencilerin önemli bir bölümü düşük bir okuma kültürüne sahip olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca üniversite öğrencisi için beklenmedik bir durum olan bir yıl içinde hiç kitap okumayan öğrencilerin varlığının olduğunu ifade etmesi dikkat çekmektedir. Sağlam, Suna ve Çengelci'nin (2007), 2005-2006 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden 1-4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında, sınıf öğretmenliği programına devam eden öğrencilerin okuma alışkanlıklarının "orta" düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca araştırmada, sınıf öğretmenliği programı öğrencileri ile diğer öğretmenlik programlarına devam eden öğrencilerin okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Ülkemizde yayınlanan okuma kaynaklarının, özellikle de MEB tavsiyeli 100 Temel Eser içerisinde bulunan kitapların, öğrencinin okuma ilgisine hitap edip etmediği ve nitelikleri tartışmaya açıktır. "Öğrencilerimiz niçin okumuyor?" sorusuna cevap ararken bu noktaya dikkat çekmek sorunun çözümü açısından yararlı olacaktır. Okuyan toplum yolunda ilerleyebilmek için

Turkish Studies

okuma kaynaklarının niteliklerinin artırılması; bireylerin yaşlarına, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eserler ortaya konulması, bu amaçla ortaya konulan projelerin daha dikkatli hazırlanmasına ve amacına ulaşması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Türk Millî Eğitim sisteminde ve ülke genelinde okuma kültürünü geliştirmek amacıyla birçok proje ve çalışma yapılmaktadır. 100 Temel Eser Projesi, Türkiye Okuyor Kampanyası, Kamu kurumlarının (genel müdürlüklerin, valiliklerin, kaymakamların, vb) ve sivil toplum örgütlerinin yaptıkları okuma kampanyaları, okulların kendi içlerinde ve aralarında yaptıkları okuma yarışmaları, bu projelerden ve çalışmalardan bazılarıdır. Bu tür çalışmalar, kamu kurumlarının ve sivil toplum örgütlerinin görevleri arasındadır ve bu kurum ve örgütler bu tür proje ve kampanyaları yapmaktan hiçbir zaman vazgeçmemelidir (Savaş, 2006). Ancak, okuma proje ve kampanyalarının bir plan dâhilinde yapılıp yapılmadığı ve proje uygulayıcılarının proje ile ilgili yeterli derecede bilgilendirilemediği ve sonuçlarının denetlenmediğini söyleyebiliriz. Eğitim sistemi içerisinde bu tür projeler ve çalışmalara ihtiyaç vardır. Çünkü bu tür projeler ve çalışmalar doğru yönetilirse ve öğrencilerin okumaya ilişkin olumlu tutum geliştirmelerini sağlayabilir. Okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmiş olan kişileri kolaylıkla okuma alışkanlığı kazanabilirler (Arıcı, 2008; Ghaith ve Bouzeineddine, 2003; Gül, 2008).

Televizyon ve internet bireylerin okuma alışkanlığının gelişimine katkı sağlaması gereken teknolojik gelişmelerdir. TV ve internet siteleri, kitap okumayı teşvik edici yayınlar yapması gerekirken bunları yapmak yerine, sundukları yayınlar ile kişileri okuma kültüründen uzaklaştırmışlardır. TV seyretme, bilgisayar oyunları ve internet çocukları okuma eyleminden uzaklaştıran teknolojik gelişmelere dönüşmüştür. Bu gelişmeler ile birlikte bireylerin gündelik alışkanlıkları da değişime uğramıştır. Dergi, gazete ve kitapların yerini, televizyon ve internet almaktadır. Okuma, televizyonun ve internetin cazip ve birden çok duyuya hitap eden unsurlarıyla baş etmek durumundadır.

Kütüphaneler okuma alışkanlığının gelişiminde çok önemli bir faktördür. Yeni bir okul yapımı planlanırken yapılması gereken ilk iş kütüphanenin okul içindeki yerinin belirlenmesi gerekir. Bu anlayış eğitim sistemimiz de hâkim olmadığı sürece öğrencilerde okuma kültürünün gelişmesini beklemek çok doğru olmayacaktır. Ayrıca kütüphaneye sahip okulların çoğunda, kütüphane görevlisinin öğrencilerden seçilmesi yanlışından vazgeçilmelidir. Kütüphaneye gitme alışkanlığının kazanılabilmesi için çocuklar erken yaşlarda kütüphanelerle tanıştırılmalıdırlar. Diğer bir zorunluluk ise, nicel olarak yeterli olmayan çocuk kütüphaneleri sayısının artırılmasıdır. Nicelik sorunu çözümlenirken bununla birlikte nitelik sorunu da çözümlenmelidir. Çocuklar rengârenk ve hareketli ortamları severler. Ülkemiz kütüphanelerinin bu tür mekânlar olduğunu söyleyemeyiz. Kütüphanelerin ivedilikle soğuk yüzlerinden arındırılarak daha neşeli, cazip ve sıcak mekânlara dönüştürülmelidir. Çocukların kütüphanelerde karşılaşacağı kitapların çok çeşitli ve güncel okuma kaynakları olmaları ve ilgi alanlarına hitap etmesi, onların ve okuma alışkanlığı kazanmalarına ve okuma ilgilerinin gelişimine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- AKSAÇLIOĞLU, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*. 21(1), 3-28.
- AKYOL, H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök.
- ARICAN, S. ve YILMAZ, B. (2010). 100 Temel Eser Uygulamasının Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Etkisi Ve Bu Uygulamada Kütüphanelerin Rolü Konusunda Öğretmen Görüşleri. *Türk Kütüphaneciliği*. 24 (3), 495-518.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

- ARICI, A. F. (2008). Okumayı Niye Sevmiyoruz? Üniversite Öğrencileri İle Mülakatlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91-100.
- AYYILDIZ, M., BOZKURT, Ü. ve CANLI, S. (2006). Okuma Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, sayı, 169.
- BAMBERGER, R. (1990). *Okuma Alışkanlığını Geliştirme* (Çeviren: Bengü Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- BİRCAN, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Azalma Sorunu ve Çözüm Yolları. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 393-410.
- COŞKUN, E. (2003). Çeşitli Değişkenlere Göre Lise Öğrencilerinin Etkili Okuma Becerileri ve Bazı Öneriler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13. 101-130.
- DİLİDÜZGÜN, S.(2006). Çocuk Edebiyatı Eleştirisinin Temelleri Ve Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Eleştirisi. *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara. s.159-164.
- DÖKMEN, Ü. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*. İstanbul: MEB.
- EYRE, G. (2005). The Development and Practice of Literacy: A Voyage of Discovery. *International Federation of Library Associations and Institutions Section on Reading Newsletter*, 20.
- GHAITH, G. M. & Bouzeineddine. A. R. (2003). Relationship Between Reading Attitudes, Achievement, And Learners’ Perceptions of Their Jigsaw II Cooperative Learning Experience. *Reading Psychology*, 24, 105-121.
- GÖMLEKSİZ, M. N. ve Telo, A. (2003). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*. 15-17 Mayıs. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi. s.356-364
- GÖNEN, M., ÖNCÜ, E. Ç. ve İŞİTAN, S. (2004). İlköğretim 5, 6 Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 164.
- GÜNEŞ, F. (2010). Öğrencilerde Ekran Okuma ve Ekranik Düşünme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 1-20.
- GÜL, V. (2008). *Boş Zaman Etkinliklerinin Okuduğunu Anlama Ve Okumaya Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkililiği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- GÜRÇAN, H. İ. (1996). *Okuma Alışkanlığı İle Kitap Yayıncılığının Kültürel İletişim Ve Teknolojiye Bağlı Sorunları Karşısında Türkiye Koşulların Temsilinde Bir Araştırma (Yayınlanmamış doktora tezi)*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskişehir.
- İPŞİROĞLU, Z. (1997). *Eğitimde Yeni Arayışlar Sorunlar, Seçenekler, Öneriler*. İstanbul: Adam.
- KARABAY, A. ve KUŞDEMİR KAYIRAN, B. (2010). “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileri Ve Okumaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki”. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(38), 110-117.
- KARASAR, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel.

- KELEŞ, Ö. (2006). *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi (Yüksek lisans tezi)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KOCABAŞ, İ. (1999). *Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri ve 1997 Yılına Kapsayan Bir Değerlendirme (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- MAKOTSI, R. (2005). *How Library Networks Can Help Reach Education Goals*. London: Book Aid.
- MAVIŞ, A. (2000). *Okuyarak Hızlı Okuma Ve Öğrenme Teknikleri*. İstanbul: Hayat.
- MEB (2005). İlköğretim 100 Temel Eser Genelgesi. <http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/45.pdf>
- MEB (2009). *Türkçe 1-5. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. <http://ttkb.meb.gov.tr/program>
- ODABAŞ H., ODABAŞ, Z. Y. ve POLAT, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*. 9(2), 431-465.
- ÖZBAY, M. (2009). *Anlama Teknikleri I: Okuma Eğitimi*. Ankara: Öncü.
- PANIGRAHI, C. ve PANDA, K. C. (1996). “Reading Interests And Information Sources of School Going Children: A Case Study of Two English Medium Schools of Rourkela”, *Indian Malaysia Journal of Library and Information Sciene*. 1(1)57- 65.
- SAĞLAM, M., SUNA, Ç. ve ÇENGELCİ, T. (2007). “Sınıf Öğretmenliği İle Diğer Öğretmenlik Programları Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Düzeylerinin Karşılaştırılması”. *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, 27–29 Nisan, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, s. 325–328.
- SARACALOĞLU, A. S., BOZKURT, N. ve SERİN, O. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim Araştırmaları*. 4(12), 149-157.
- SAVAŞ, B. (2006). *Okuma Eğitimi Ve Çocuklarda Dil Gelişimi*. İstanbul: Alfa.
- SEVER, S. (1997). *Türkçe Öğretimi Ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı.
- SEVER, S. (2003). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök.
- STAIGER, R. C. (1979). *Roads to Reading*. Paris: UNESCO.
- TEMİZKAN, M. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Okuma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK .
- ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel.
- YALÇIN, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.
- YAVUZER, H. (2000). *Eğitim Ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- YILMAZ AYDIN, Z. (2006). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı”. *İlköğretim Online*, 5(1), 1-6, [online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>